

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

#### สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานและภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงของพนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ พนักงานทำความสะอาดทั้งในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และ โรงพยาบาลลำปาง จังหวัดลำปาง ที่ปฏิบัติงานในลักษณะงานใดลักษณะหนึ่ง ของการทำงานทำความสะอาด ได้แก่ การเก็บขยะ การบิด กวาด การถูพื้น การขัดพื้น ขัดเงา ลงแว็กซ์ และการทำความสะอาดห้องน้ำ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากรางของ เกรจซี และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดตัวอย่าง 135 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (proportional sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนด ทำการรวบรวมกลุ่มตัวอย่างทุกราย เนื่องจากเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน จำนวน 160 ราย รวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์พนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2558

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์การสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานและภาวะสุขภาพตามความเสี่ยง ของพนักงานทำความสะอาด โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ พัฒนามาจากกรอบแนวคิดระบาคณิตศาสตร์ด้านอาชีวอนามัย ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสัมภาษณ์ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงของเนื้อหาเท่ากับ 1 และทดสอบความเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) ของแบบสัมภาษณ์กับพนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลเชียงใหม่รายประชาชนเคราะห์ จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 15 ราย กำหนดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ในส่วนของแบบสัมภาษณ์ปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77 และแบบแผนการดำเนินชีวิตได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 และใช้สูตรสัมประสิทธิ์คูเดอริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson 20 [KR20]) ในส่วนของแบบสัมภาษณ์ภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุกคามสุขภาพจากสภาพแวดล้อมการทำงานที่สำคัญ คือการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านเคมี โดยกลุ่มตัวอย่างระบุ มีการสัมผัสน้ำยาที่ใช้ทำความสะอาด (ร้อยละ 88.80) ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านการยศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างระบุมีท่าทางการทำงาน การก้ม เงยศีรษะ (ร้อยละ 71.30) มีการบิดเกร็งข้อมือ (ร้อยละ 64.40) ก้ม โกงลำตัว (ร้อยละ 49.40) และการทำงานด้วยท่าทางซ้ำๆ (ร้อยละ 47.50) ส่วนปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านจิตสังคม กลุ่มตัวอย่างระบุเสี่ยงต่ออันตรายที่จะเกิดจากการทำงาน (ร้อยละ 62.50) ส่วนปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านชีวภาพ กลุ่มตัวอย่างระบุมีการสัมผัสอุปกรณ์เครื่องใช้ที่มีการปนเปื้อนเลือด/สารคัดหลั่งของผู้ป่วย (ร้อยละ 18.80) และปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านกายภาพ กลุ่มตัวอย่างระบุมีการสัมผัสความร้อน (ร้อยละ 5.60) สำหรับสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างระบุทำงานกับเครื่องมือ อุปกรณ์ของมีคม และทำงานในพื้นที่ทำงานไม่เป็นระเบียบ ในสัดส่วนที่เท่ากัน(ร้อยละ 2.50)

ในส่วนของภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน พบว่า การเจ็บป่วยที่อาจเกี่ยวเนื่องจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานของกลุ่มตัวอย่างที่สำคัญ คือ อาการปวดเอวหรือหลังส่วนล่าง (ร้อยละ 68.70) ปวดหลัง (ร้อยละ 66.30) ปวดไหล่ (ร้อยละ 60.60) และปวดแขน (ร้อยละ 59.40) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีอาการเหนื่อย อ่อนเพลีย เสียเหงื่อจากสัมผัสอากาศร้อนอบอ้าว (ร้อยละ 66.30) ความเครียด/กังวลจากอันตรายที่จะเกิดจากการทำงาน (ร้อยละ 66.20) น้ำมูกไหล ไอ จาม แสบจมูก (ร้อยละ 60.60) อาการปวดศีรษะ เวียนศีรษะ มึนงง คลื่นไส้ อาเจียน (ร้อยละ 54.40) อาการระคายเคืองตา แสบตา คันตา (ร้อยละ 41.90) และอาการผื่นคันตามผิวหนัง (ร้อยละ 41.30) ส่วนการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับการบาดเจ็บจากการทำงาน (ร้อยละ 13.80) สาเหตุของการบาดเจ็บ เกิดจากวัตถุ/สิ่งของกระแทก/ชน (ร้อยละ 50.00) และสะดุดสิ่งของที่วางในบริเวณที่ทำงาน (ร้อยละ 41.70) ลักษณะการบาดเจ็บเป็นการ เคล็ด ขัดขอก ฟกช้ำ (ร้อยละ 91.70) สำหรับอวัยวะหรือส่วนของร่างกายที่ได้รับบาดเจ็บ คือบริเวณข้อมือ (ร้อยละ 29.20) การบาดเจ็บดังกล่าวเป็นการบาดเจ็บเล็กน้อยโดยไม่ต้องหยุดงาน

### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับบุคลากรด้านสุขภาพในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดบริการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย และพัฒนารูปแบบในการเสริมสร้างความปลอดภัยและลดความเสี่ยงในการทำงาน ดังนี้

#### 1. ด้านการจัดบริการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

1.1 พัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังสุขภาพ เพื่อติดตามประเมินภาวะสุขภาพในประเด็นการเจ็บป่วยและบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องจากงาน โดยเฉพาะอาการผิดปกติของระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อ และ

ความเครียด/กังวลจากอันตรายที่จะเกิดจากการทำงาน ที่พบเป็นปัญหาสำคัญในพนักงานทำความสะอาดในโรงพยาบาล นำไปสู่การค้นพบพนักงานทำความสะอาดที่มีปัญหาสุขภาพในระยะเริ่มแรก ลดความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งยังเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับเปรียบเทียบภาวะสุขภาพในอนาคต ตลอดจนจัดบริการตรวจสุขภาพเบื้องต้นแก่พนักงานทำความสะอาดในโรงพยาบาล และบริการคลินิกทางด้านอาชีวอนามัยเพื่อประเมินและคัดกรองพนักงานทำความสะอาดในโรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มเสี่ยง

1.2 การสื่อสารข้อมูลความเสี่ยงด้านสุขภาพจากการทำงานแก่พนักงานทำความสะอาดในโรงพยาบาล โดยเฉพาะอาการผิดปกติทางระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อ และความเครียด/กังวลจากอันตรายที่จะเกิดจากการทำงาน เน้นให้เห็นถึงความสำคัญและสร้างความตระหนักในการป้องกันและลดความเสี่ยงจากการทำงาน โดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ ข้อมูลความเสี่ยงด้านสุขภาพจากการทำงาน รวมทั้งการให้ความรู้ การฝึกอบรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลแก่พนักงานทำความสะอาดในโรงพยาบาล เกี่ยวกับอาการทางระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อ และการจัดการความเครียดที่เกี่ยวข้องจากการทำงาน เพื่อให้เกิดความตระหนักในการทำงานที่ปลอดภัย และลดความเสี่ยงต่อความเจ็บป่วยหรือการบาดเจ็บจากการทำงาน

1.3 พัฒนาการเฝ้าระวังทางสิ่งแวดล้อมการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะด้านเคมี (การสัมผัสน้ำยาที่ใช้ทำความสะอาด) และด้านจิตสังคม (เสี่ยงต่ออันตรายที่จะเกิดจากการทำงาน) โดยเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่อาชีวอนามัยในโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ให้การดูแลสุขภาพบุคคลากรในโรงพยาบาล รวมทั้งผู้ประกอบกิจการรับจ้างเหมาทำความสะอาด ควรร่วมดำเนินการเฝ้าระวังทางสิ่งแวดล้อมการทำงานอย่างต่อเนื่องปีละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างความตระหนักและลดความเสี่ยงจากการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในโรงพยาบาล

2. ด้านการบริหารจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างเสริมสุขภาพของพนักงานทำความสะอาดในโรงพยาบาล ในการกำหนดแนวทางในการทำงาน เพื่อลดความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องจากการทำงานของพนักงานทำความสะอาด

3. ด้านการศึกษาสามารถนำผลการวิจัย ไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ในการบริหารจัดการทางการศึกษา หรือใช้เป็นกรณีตัวอย่างทางการศึกษาด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ในประเด็นปัจจัยคุณภาพจากการทำงานและภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงของพนักงานทำความสะอาด

## ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาติดตามไปข้างหน้า (prospective study) ในการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพและการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บที่เกิดขึ้น เช่น ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านการยศาสตร์ อาการผิดปกติทางระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อ และปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านจิตสังคม ความเครียด/กังวลจากอันตรายที่จะเกิดจากการทำงาน เพื่อให้เกิดความชัดเจนของความสัมพันธ์ทางเหตุและผลระหว่างปัจจัยคุกคามสุขภาพและภาวะสุขภาพตามความเสี่ยง
2. ควรมีการศึกษาในประเด็นอื่นเพิ่มเติม เช่น ความรู้ ทักษะ ทักษะการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในการทำงาน รวมทั้งแบบแผนการดำเนินชีวิตอาจมีผลต่อสาเหตุที่ทำให้เกิดการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในโรงพยาบาล
3. ควรมีการศึกษาวินิจฉัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยพัฒนารูปแบบหรือกิจกรรมในการสร้างเสริมสุขภาพของพนักงานทำความสะอาดในโรงพยาบาล และการป้องกันการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บจากการทำงาน เช่น โปรแกรมหรือกิจกรรมการจัดการกับอาการทางระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อ และการจัดการความเครียดที่เกี่ยวข้องจากการทำงาน ในกลุ่มพนักงานทำความสะอาดในโรงพยาบาล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
Copyright© by Chiang Mai University  
All rights reserved